

GI-SYMPTOM HOS LEVERTRANSPLANTERADE MED SKELLEFTESJUKAN JFR. FRISKA OCH TRANSPLANTERADE KONTROLLER

Therese Marberg, Pontus Karling, Karin Söderberg, Intissar Anan och Jonas Wixner

Gastrointestinala (GI) symptom är vanliga vid ärftlig transthyretinamyloidos (Skelleftesjukan) och tidigare studier indikerar att symptomen tenderar att tillta efter levertransplantation¹. Syftet med denna studie var att kartlägga förekomst och grad av GI-symptom hos levertransplanterade patienter med Skelleftesjukan jämfört med friska frivilliga och patienter som transplanterats p.g.a. leversjukdom.

MATERIAL OCH METODER

Gastrointestinal Symptoms Rating Scale (GSRS) är ett självskattningsformulär designat att utvärdera GI-symptom med en 7-gradig Likert-skala². Formuläret omfattar 13-18 frågor grupperade i fem till sju symptomkluster (Fig. 1). Detta formulär tillsammans med frågor om samtidiga sjukdomar och mediciner skickades till 92 patienter som levertransplanterats p.g.a. Skelleftesjukan mellan 1990 och 2012.

Datum _____

FRÅGOR OM MAG-TARMBESVÄR

Läs detta först:

Undersökningen innehåller frågor om hur du mår och hur du haft det den senaste veckan. Markera med ett X det alternativ som bäst passar in på Dig och Din situation.

1. Har Du under den senaste veckan besvärats av ONT I MAGEN?

Inga besvär alls	
Obetydliga besvär	
Milda besvär	
Måttliga besvär	
Ganska svåra besvär	
Svåra besvär	
Mycket svåra besvär	

2. Har Du under den senaste veckan besvärats av SMÄRTA ELLER OBEHAG I MAGEN SOM BLIR BÄTTRE OM DU TÖMMER TARMEN?

Inga besvär alls	
Obetydliga besvär	
Milda besvär	
Måttliga besvär	
Ganska svåra besvär	
Svåra besvär	
Mycket svåra besvär	

Fig. 1: Del av GSRS-formuläret.

GSRS-formuläret skickades även till alla andra levertransplanterade patienter (n = 93 i aug 2017) i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland. Friska frivilliga valdes slumpmässigt ut från Betula-studien som är en prospektiv studie kring minne, hälsa och åldrande i en normalpopulation.

RESULTAT

77 patienter med Skelleftesjukan (84%), 53 andra levertransplanterade (57%) och 144 friska kontroller inkluderades, samtliga matchade för kön och ålder. Alla patienter utom två bar på TTR V30M-mutationen och 57% var män. Medianåldern vid transplantation var 49 (25-69) år och medianåldern vid enkätsvar var 59 (35-75) år.

GI-symptom var vanligare hos patienter än hos friska kontroller (95% mot 77%, p <0,01) men lika vanligt som hos andra levertransplanterade (94%). Detaljerade symptomdata visas i Tabell 1.

Tabell 1: Symptom (18 frågor) per grupp.

Symptom	Amyloidos	LTx	Friska
<i>Milt till mycket svårt obehag (2-6 p)</i>			
Buksmäta	53%	30%	20%
Uppblåsthet	47%	38%	20%
Diarré	40%	40%	10%
Förstoppning	39%	13%	13%
Mättnad	35%	23%	7%
Reflux	16%	13%	13%
Dyspepsi	13%	6%	7%
<i>Svårt till mycket svårt obehag (5-6 p)</i>			
Förstoppning	7%	0%	1%
Mättnad	3%	0%	0%
Buksmäta	1%	0%	1%
Uppblåsthet	0%	0%	1%
Reflux	0%	0%	1%
Diarré	0%	0%	0%
Dyspepsi	0%	0%	0%

Total GSRS-poäng (18 frågor) var högre hos patienter med Skelleftesjukan jämfört med båda kontrollgrupperna (Fig. 2).

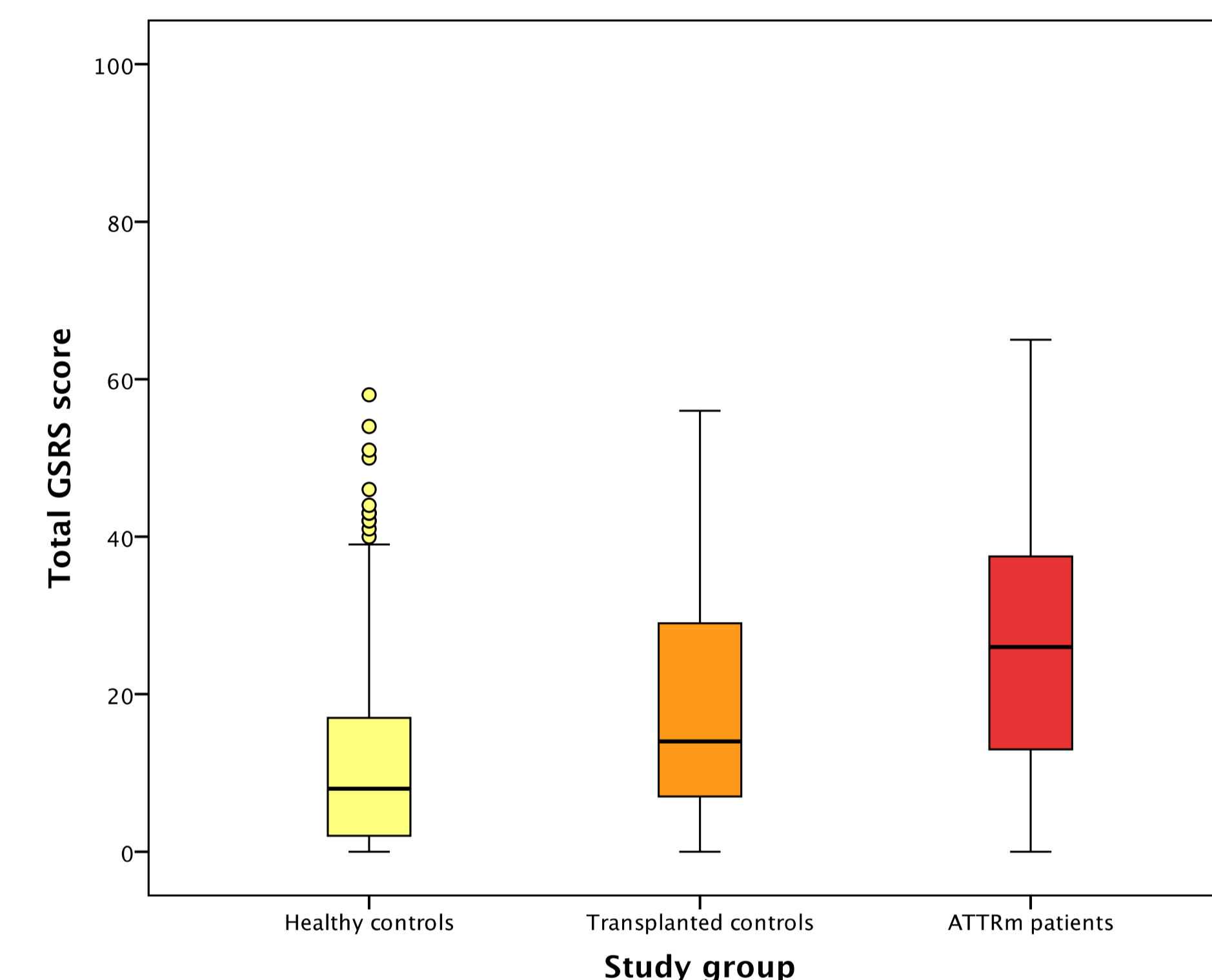

Fig. 2: Total GSRS-poäng för alla studiegrupper. Total GSRS-poäng (18 frågor) var högre för patienter jämfört med båda kontrollgrupperna (p <0,01). Maximal möjlig poängsumma 108.

Patienter med Skelleftesjukan uppvisade också högre poäng för de flesta symptomkluster men ingen skillnad sågs för reflux (jämfört båda kontrollgrupperna) eller för diarré och uppblåsthet (jämfört med transplanterade kontroller).

Tabell 2: Binär logistisk regressionsanalys för total GSRS-poäng (13 frågor).

Variabel	Univariat OR	Multivariat OR
Kön (man)	0,55 (0,22-1,38)	0,72 (0,26-2,00)
Ålder (år)	0,96 (0,91-1,00)	0,97 (0,90-1,03)
Sen debut (≥50 åå)	0,31 (0,12-0,81)*	0,34 (0,08-1,40)
Polyfarmaci (≥5 lkm)	2,50 (0,99-6,35)	4,04 (1,29-12,67)*

Logistisk regressionsanalys (Tabell 2) påvisade ingen koppling mellan total GSRS-poäng (median som cut-off), ålder, kön eller ålder vid sjukdomsdebut men dock sågs en signifikant koppling till polyfarmaci (fem eller fler samtidiga läkemedel).

DISKUSSION OCH SLUTSATSER

Levertransplanterade patienter med Skelleftesjukan uppvisade GI-symptom i högre utsträckning och grad än friska och levertransplanterade kontroller. Detta kan vara relaterat till mer uttalade symptom före transplantationen men också till sjukdomsprogress efter ingreppet. Diarré och uppblåsthet förefaller dock främst vara kopplat till postoperativa komplikationer och mediciner och inte till en försämring av grundsjukdomen.

REFERENSER

- Wixner m.fl. Outcome of gastric emptying and gastrointestinal symptoms after liver transplantation for hereditary transthyretin amyloidosis. BMC Gastroenterol. 2015 Apr 25;15:51.
- Svedlund m.fl. GSRS--a clinical rating scale for gastrointestinal symptoms in patients with irritable bowel syndrome and peptic ulcer disease. Dig Dis Sci. 1988 Feb;33(2):129-34.